

En ikke helt forkert kobling

Warburg, Margit

Published in:
Weekendavisen

Publication date:
2019

Citation for published version (APA):
Warburg, M. (2019). En ikke helt forkert kobling. *Weekendavisen*, 12.

En ikke helt forkert kobling

AF MARGIT WARBURG

JØRGEN Christensen har et indlæg i sidste uge om min kronik om Dannebrog den 14. juni. I kronikken argumenterede jeg for, som Christensen meget rigtigt skriver, at Dannebrog har en civilreligiøs status. Min argumentation bygger på myten om det himmelfaldne Dannebrog, som alle danskere kender, og som også fra officiel side bliver gentaget ved mange lejligheder. Myten er civilreligiøs, fordi den fortæller, at Gud gav flaget som hjælp til den betrængte danske korsfarerhær i Estland, og myten siger dermed, at der består et særligt forhold mellem Gud og danskerne. Det er kernen i civilreligion, nemlig påstanden om en særlig forbindelse mellem nationen og det guddommelige.

Som jeg også skriver, så tror danskerne naturligvis ikke på mytens historiske sandhed, og de tror i almindelighed heller ikke på, at Gud holder særligt med Danmark. Det er også lige meget, om man tror på det eller ej, for civilreligion er ikke religion i normal forstand; civilreligion er en symbolsk understøtning af den nationale selvopfattelse, og den styrker man med påstanden om guddommelig opbakning. Alle kan godt lide en god historie, som Christensen skriver, og det

gælder også, når Gud har en vigtig rolle i historien.

Christensen er dog kritisk over for min fortolkning af Dannebrog som civilreligiøst symbol, og han skriver, at danskerne ikke vil «acceptere en kobling mellem flaget og religion». Det er lige præcis her, jeg tror, at Christensen og jeg taler forbi hinanden. For det første tænker han tydeligvis på danskernes forhold til folkekirkelig religion, hvad der er noget andet end civilreligion. For det andet kender de fleste danskere myten om det himmelfaldne Dannebrog, og alle ved, at korset i flaget er et kristent symbol. Selvfølgelig ved danskerne godt, at der er en historisk kobling mellem flaget og religion, og der er ingen grund til at gøre danskerne mere uvidende ved at påstå, at de ikke ville acceptere en sådan kendsgerning.

Christensen er også uenig i min fortolkning af Dronningens afsluttende ord i den årlige nytårstale: »Gud bevare Danmark«. Christensen mener, at den er udtryk for Dronningens personlige tro. Men hvad skal seerne bruge den til? Min civilreligiøse fortolkning af Dronningens ord gør imidlertid hele nytårstalen mere inkluderende, hvad man også må antage er meningen med talen – nemlig at den skal samle nationen på tværs af politiske og religiøse ståsteder.

I min kronik viser jeg også, at det ikke er enhver brug af Dannebrog, som er civilreligiøs. Når Dannebrog bruges som hurra-symbol ved fødselsdage og lignende, så er så den tynde tråd til Gud og 1219 for længst knækket. Men Dannebrog er altså stadigvæk også et nationalt symbol.

Jørgen Christensen advarer mod det farlige i at foretage en kobling mellem Dannebrog og religion, idet det muligvis kan få flere til at lade være med at bruge flaget. I kronikken fortolker jeg med udgangspunkt i religionsvidenskaben dyrkelsen af Dannebrog som et stammeritual, hvor danskerne dyrker sig selv. Det er da en morsom tanke, og jeg har svært ved at se, at denne tanke skulle få nogen til at afstå fra at hejse flaget til fødselsdag og fest.

Christensen afslutter med at foreslå, at man måske »bare skal lade flaget være der uden at tænke for meget over hvorfor«. Jeg forstår ikke ideen i det forslag – hvis man ikke må lade sin intellektuelle nysgerrighed udfordre en forestilling om, at flaget er »et tavst udtryk for det danske fællesskab«, som Christensen skriver – ja så er flaget da for alvor blot dumpet ned fra himlen.

Margit Warburg er professor i religionssociologi og dr.phil.